

ΕΠΙΤΕΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΑΘΗΚΑΝ ΣΤΟ
ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Φυστικός

“Ο φυστικός... Στραγάλια, πασατέμπος, φυστίκια ζεστά, ζεστά”.

Ήταν ο αεικίνητος και ακούραστος μικροπωλητής της πλατείας, των γιορτών ή των εκδηλώσεων με τα σπόρια του. Κουβαλούσε το ξύλινο κασελάκι του και τον συναντούσαμε κυρίως στα δημόσια θεάματα. Με το ρακοπότηρο μετρούσε τα σπόρια που θα βάλει στο σακουλάκι του πελάτη. Πολλές φορές τον βρίσκαμε και σε πανηγύρια με μεγαλύτερηπραμάτεια ή στις γιορτές των εκκλησιών. Αργότερα έφτιαξε και καροτσάκι με βιτρίνα και την έστηνε κοντά στη βρύση της κεντρικής πλατείας. Το φθινόπωρο γίνονταν και καστανάς. Άλλος πάλι πουλούσε τα σπόρια του στο σινεμά.

Φούρναρης

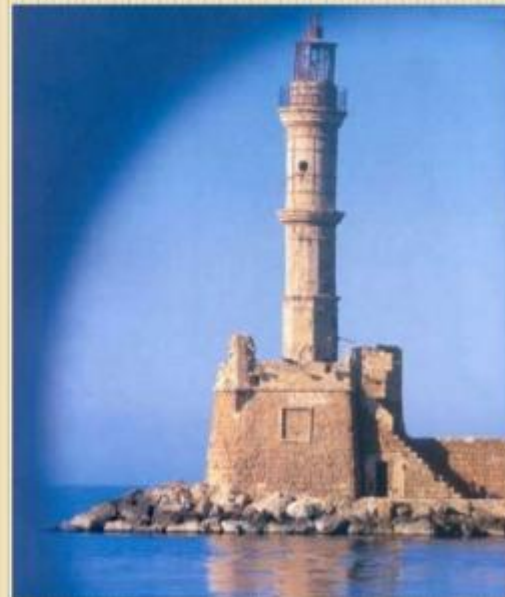
Παλιά ,επειδή οι ιδιωτικοί φούρνοι ήταν λίγοι, οι περισσότερες γυναίκες ζύμωναν το ψωμί στο σπίτι (πολλές φορές την πίτα και το φαγητό) και το πηγαίναν για ψήσιμο στους φούρνους της γειτονιάς κυρίως μέσα σε ταψιά (ή πινακωτές).

Οι ιδιοκτήτες των φούρνων ως καύσιμα, είχαν ξύλα και κλαδιά. Πληρώνονταν τα ψηστικά με το κομμάτι και πολλές φορές δοκίμαζαν και το φαγητό, για να δοκιμάσουν αν ψήθηκε όπως έλεγαν. Στα χωριά οι οικογένειες είχαν το δικό τους φούρνο, αφού αγοραστό ψωμί δεν υπήρχε και ήταν υποτιμητικό για την οικογένεια να τρώει αγοραστό ψωμί.

Φαροφύλακας

...ήταν υπεύθυνος για τη λειτουργία των φάρων. Το «Σώμα των Φαροφυλάκων» προπολεμικά επάνδρωναν 468 άτομα, με στρατιωτική δομή λειτουργίας. Οι συνθήκες διαβίωσης δύσκολες και η συχνότητα επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο υποτυπώδης. Οι φαροφύλακες ζούσαν στους φάρους αρχικά με την οικογένειά τους, και μετά την οργάνωση της Υπηρεσίας Φάρων, έμεναν στο κτήριο ανά τρεις ή τέσσερις εκτελώντας βάρδιες. Όταν είχε κακοκαιρία έμεναν αποκλεισμένοι στο βράχο για μέρες. Η δουλειά του φαροφύλακα ήταν να ανάψει το φάρο και να τον κουρδίσει. Όταν οι φάροι λειτουργούσαν με πετρέλαιο, οι φαροφύλακες «φόρτωναν» κάθε 6 ώρες τους φάρους προκειμένου να λειτουργούν. Μετά το 1970 οι φάροι άρχισαν να γίνονται αυτόματοι και να λειτουργούν με ηλεκτρισμό και ασετιλίνη. Έτσι αποσύρθηκαν οι «παλιοί φαροφύλακες». Στις μέρες μας υπάρχουν ηλεκτρικοί και ηλιακοί φάροι. Υπάρχουν ακόμη κάποιοι φαροφύλακες σε ακριτικούς φάρους, όπως στους Οθωνούς.

Υφάντρες

...ήταν οι γυναίκες που έφτιαχναν τα υφαντά υφάσματα στον αργαλειό. Η υφαντουργία ήταν ιδιαίτερα ανεπτυγμένη στο Β. Αιγαίο από τα μέσα του 18ου έως τις αρχές του 20ου αι. Μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη της έπαιξε ο θεσμός της προίκας, που επέβαλε στις νέες κοπέλες να ετοιμάσουν μόνες τους τα «προικιά» τους. Παράλληλα όμως, η τέχνη αυτή αναπτύχθηκε (ιδίως μετά τα μέσα του 20ου αι.) όχι μόνο ως οικοκυρική ανάγκη για τη δημιουργία χρηστικών και διακοσμητικών υφαντών αλλά και ειδών ρουχισμού, αλλά και ως οικοτεχνία που πρόσφερε πρόσθετο εισόδημα όπως στην Αγιάσο της Λέσβου. Τα υφαντά του αργαλειού επιδεικνύουν μεγάλη ποικιλομορφία στον τρόπο ύφανσης και διακόσμησης.

Η σημασία εκμάθησης της τέχνης του αργαλειού, για εκείνη την εποχή, αποτυπώνεται και στο παρακάτω δίστιχο:

*Αργαλειό να μάθεις, την ευχή μου να 'χεις
Χέρια πόδια να χτυπάς τη σαΐτα να περνάς*

Τσαρουχάς

Το τσαρούχι είναι ένα ελαφρό δερμάτινο υπόδημα που φορούσαν οι χωρικοί στην ηπειρωτική Ελλάδα, τα Βαλκάνια και την Τουρκία μέχρι τις αρχές του 20 αι. Σήμερα φοριούνται στην Ελλάδα ως συμπλήρωμα της φουστανέλας. Είναι χειροποίητα από σκληρό κόκκινο δέρμα. Το κόκκινο χρώμα συμβολίζει το αίμα, το μαύρο το πένθος. Τα τσαρούχια αποτελούν σύμβολο της εθνικής εξέγερσης του 1821.

Πλέον έχουν απομείνει λίγοι τεχνίτες, συγκεκριμένα δύο, που φτιάχνουν τα αυθεντικά τσαρούχια της Προεδρικής φρουράς. Είναι μια απαιτητική εργασία.

Τσαγκάρης

... τεχνίτης που έφτιαχνε παπούτσια απ' την αρχή. Το τσαγκαράδικο, ήταν ανοιχτό απ' το πρωί μέχρι το βράδυ. Στον πάγκο του βρίσκονταν, βελόνες, σακοράφες, σουβλιά, σφυράκια, λίμες, τανάλιες καλαπόδια, που έβαζε μέσα στο παπούτσι. Δεν υπήρχαν τότε κόλλες και μηχανές. Εκεί, σκυμμένος πάνω από τον πάγκο του, δούλευε ώρες ατελείωτες φορώντας τη δερμάτινη ποδιά του.

Στις μεγάλες πόλεις υπήρχαν μεγάλα τσαγκαράδικα, όπου δούλευαν πολλοί τσαγκάρηδες, μαζί με καλφάδες και τσιράκια. Δέχονταν μεγάλες παραγγελίες και δούλευαν ασταμάτητα. Ένα ζευγάρι παπούτσια κόστιζαν σχεδόν μια χρυσή λίρα και για να φτιαχτούν χρειάζονταν 2-3 ημέρες δουλειά.

Τα τσιράκια, που έκαναν βοηθητικές δουλειές, δούλευαν χωρίς αμοιβή. Έπαιρναν όμως από τους πελάτες φιλοδώρηματα, ενώ οι καλφάδες έπαιρναν ένα μικρό μεροκάματο.

Η κατασκευή τους ήταν εξ ολοκλήρου χειροποίητη. Ο τσαγκάρης αγόραζε δύο ειδών δέρματα, τα ψιλά που τα χρησιμοποιούσε για το πάνω μέρος του παπουτσιού και τα χοντρά, για τις σόλες.

Όταν ερχόταν ο πελάτης για να παραγγείλει παπούτσια, τον έβαζε ο τσαγκάρης να πατήσει πάνω σ' ένα χοντρό πετσό και μ' ένα μολύβι ζωγράφιζε το πέλμα του.

Σφουγγαράδες

...ασχολούνταν με την αλιεία, την επεξεργασία και το εμπόριο των σφουγγαριών. Το επάγγελμα άκμασε στα μέσα του 19ου με αρχές 20ου αι. στα Δωδεκάνησα, ενώ έπειτα επεκτάθηκε και σε άλλα μέρη. Οι πρώτοι σφουγγαράδες εμφανίστηκαν γύρω στο 1800. Οι πρώτοι δύτες, οι "βουτηχτάδες", έκαναν γυμνή κατάδυση φτάνοντας σε βάθος 30 μ. χρησιμοποιώντας τη σκανδαλόπετρα, ένα κομμάτι μάρμαρο, για γρήγορη κατάδυση. Τη δεκαετία του 1860 κάνει την εμφάνιση του το σκάφανδρο, η πρώτη στολή κατάδυσης, που ωστόσο ευθυνόταν σε μεγάλο ποσοστό για την Νόσο των δυτών, λόγω της γρήγορης ανάδυσης.

Το εμπόριο σφουγγαριών έφτανε ως την Κωνσταντινούπολη, την Οδησό, το Κίεβο και τη Μόσχα, καθώς και στον Ελλαδικό χώρο στη Σύρο και το Ναύπλιο. Λόγω των επικίνδυνων συνθηκών το επάγγελμα πλέον έχει εκλείψει.

Στραγαλατζής ή Στραγαλάς

...ήταν πλανόδιοι πωλητές στραγαλιών που εμφανίστηκαν αμέσως μετά την ελληνική επανάσταση του 1821 και την απελευθέρωση.

Κρατούσαν τεφτέρι όπου έγραφαν τα χρωστούμενα πουλώντας με πίστωση και οι πελάτες τους ήταν κυρίως νέοι.

Αργότερα, πουλούσαν και ζαχαρένια κόκκινα κουλούρια, σουσαμένια παστέλια και μελένιος χαλβάς. Όλη η οικογένεια του στραγαλατζή ασχολούνταν με το επάγγελμα. Καλλιεργούσαν στο χωράφι τους το στραγάλι που στην πραγματικότητα είναι ψημένο ρεβύθι.

Ο στραγαλατζής έχει εκλείψει σήμερα, αλλά επιβιώνει ακόμα ο πλανόδιος πωλητής ξηρών καρπών.

Σαπουνοποιός

Το σαπούνι κατασκευάζονταν με σαπουνόπετρα και λάδι ή ζωικό λίπος. Αργότερα, μέσα στο σαπούνι έριχναν χρώματα και αρωματικά. Έβραζαν το λάδι σε ένα καζάνι και σε άλλο καζάνι τη σαπουνόπετρα. Έβαζαν πάνω στο υγρό ακόμη σαπούνι δύο ξύλα σε σχήμα σταυρού για το καλό. Με το υγρό που έχυναν καθάριζαν σκουριασμένα δοχεία. Αφού κρύωνε το σαπούνι, το έκοβαν σε τεμάχια και το έβαζαν πάνω σε σανίδες να ξεραθεί και να διατηρηθεί. Επίσης, το τοποθετούσαν σε σκιερό μέρος για να μη λιώνει από τη ζέστη. Σε κάθε παρτίδα που κατασκεύαζαν και ανάλογα με την οικογένεια που είχε ο καθένας και τα υλικά που διέθετε, μπορούσε να παράγει από τριάντα μέχρι ογδόντα οκάδες σαπούνι. Η τιμή του σαπουνιού είχε μιάμιση φορά πάνω από την τιμή του λαδιού.

Σαμαρτζής ή Σαμαράς

Μπορούσε να είναι και αλμπάνης= πεταλωτής.

Παλιότερα η μεταφορά ανθρώπων και προϊόντων γινόταν κυρίως με γαϊδούρια και μουλάρια, εφόσον το οδικό δίκτυο ήταν υποτυπώδες και η ορεινή μορφολογία του εδάφους δυσχέραινε τις μετακινήσεις. Ο σαμαράς κατασκεύαζε τον απαραίτητο εξοπλισμό που απαιτούνταν για να προσφέρει το ζώο τις υπηρεσίες του στο αφεντικό του. Αυτό ήταν το σαμάρι που κατασκεύαζε με επεξεργασμένα σανίδια πλατάνου τα οποία σκάλιζε και έδινε σχήμα ανάλογο με το σώμα του ζώου.

Στις αγροτικές εργασίες και γενικότερα στις καθημερινές δραστηριότητες το σαμάρι των ζώων ήταν απλά με ξύλινο σκελετό και εσωτερική επένδυση από δέρμα ή αρνόμαλλο.

Σαλεπιτζής

...πλανόδιος πωλητής παρόμοιος με τον παγωτά, περιφερόταν ντυμένος πάντα στα άσπρα (φορούσε άσπρη μπλούζα & καπέλο) & με τροχήλατη προθήκη. Τα σκεύη που χρησιμοποιούσε ήταν μπρούτζινα, πολύπλοκα, αλλά πάντοτε καλογυαλισμένα & πεντακάθαρα.

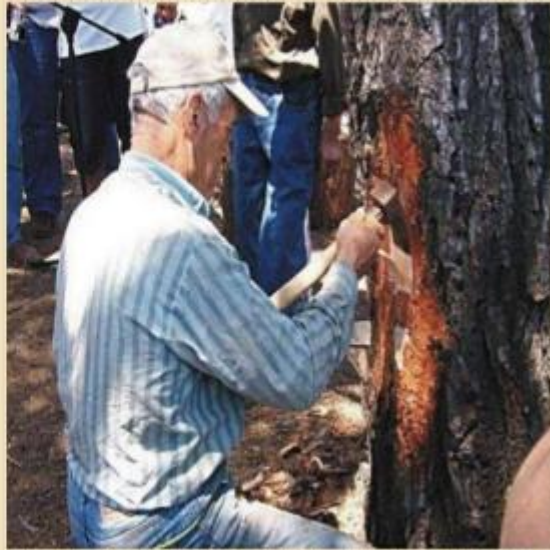
Η δουλειά του άνθιζε τις πρωινές & τις βραδινές ώρες. Το στέκι του, το διάλεγε με βάση τις περιοχές που σύχναζαν ξενύχτηδες & εκείνοι που άρχιζαν τη δουλειά τους αζημέρωτα (οικοδόμοι, εργάτες κλπ) ή επέστρεφαν από αυτήν αργά & οι οποίοι αναζητούσαν τον σαλεπιτζή για ένα ρόφημα που τους βοηθούσε να ξεχάσουν την νυχτερινή ψύχρα. Τα στέκια που δημιουργούνταν με την παρουσία του αποτέλεσαν ένα είδος πρόχειρου υπαίθριου "καφενείου".

Ρετσινοσυλλέκτης

Οι ρετσινοσυλλέκτες μάζευαν το ρετσίνι από τα πεύκα του δάσους και το πουλούσαν.

Με αυτό γινόταν και γίνεται ακόμα και σήμερα η γνωστή ελληνική ρετσίνα.

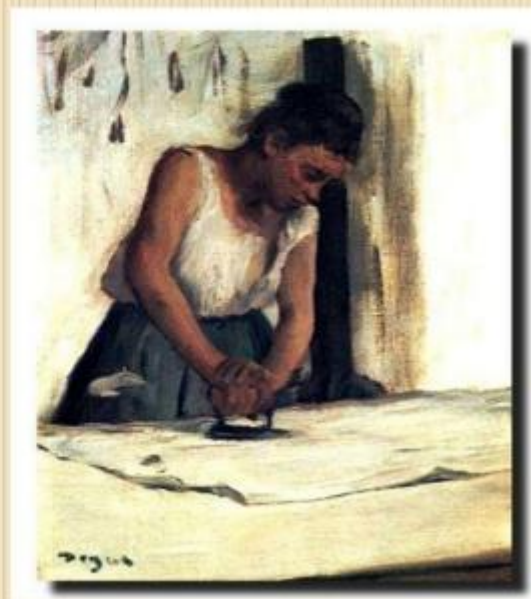

Πλύστρα

Ηαλιότερα, οι άνθρωποι πήγαιναν στα ποτάμια και στις λίμνες για να πλύνουν τα ρούχα τους. Απαραίτητα εργαλεία για την πλύση ήταν: το καζάνι, η σκάφη, το σαπούνι, η αλυσίδα, ο κόπανος, η κοπανίτσα, η δρυμή, η βούρτσα και η αγγλιά (η νεροκολοκύθα που χρησιμοποιούσαν για να παίρνουν το νερό από το καζάνι).

Η σκάφη συνήθως ήταν ξύλινη. Οι πρώτες σκάφες ήσαν κορμοί δέντρων που είχαν πελεκηθεί και ήταν σαν βάρκες. Αργότερα έγιναν και σιδερένιες ή αλουμινένιες. Όπως κι αν ήταν, είχαν στη μία εσωτερική επιφάνεια ραβδώσεις, για να τρίβονται ή να χτυπιούνται τα ρούχα.

Η πλύστρα ήταν η γυναίκα που έπλενε ρούχα στο χέρι έναντι αμοιβής.

Πλανόδιος φωτογράφος

Ο υπαίθριος φωτογράφος με την άσπρη μακριά μπλούζα του γύριζε στα χωριά με την ξύλινη φωτογραφική μηχανή, στέρεωμένη σε ξύλινο τρίποδα. Η διαδικασία της φωτογράφισης ήταν χρονοβόρα και κοπιαστική : ο φωτογράφος έστηνε τους πελάτες του, έβαζε το χέρι μέσα στο θάλαμο της μηχανής, έβλεπε τη στάση μέσα από ένα φαρδύ μανίκι, τραβούσε τη φωτογραφία και μετά την εμφάνιζε.

Οι φωτογραφίες ήταν καλλιτεχνικές: ενθύμια στρατού με ζωγραφισμένες κορνίζες και συγκινητικούς στίχους, άλλες με θέματα όπως δάσος, λουλούδια, τοπία.

Ο πλανόδιος φωτογράφος κράτησε ως το 1970 περίπου. Οι παλιές ασπρόμαυρες φωτογραφίες, κιτρινισμένες απ' την πολυκαιρία, μαρτυρούν το χρόνο που έχει περάσει ενώ οι παλιές φωτογραφικές μηχανές έχουν γίνει μουσειακό είδος.

Πηγαδάς

...ήταν ένα σπουδαίο επάγγελμα, γιατί τότε το κάθε σπίτι είχε το πηγάδι του για να έχει νερό για πότισμα και για άλλες χρήσεις. Ο πηγαδάς άνοιγε το πηγάδι και ύστερα το έχτιζε. Το χτίσιμο του πηγαδιού απαιτούσε τέχνη. Χτιζόταν κυκλικά με πέτρες και το χτίσιμο διαρκούσε αρκετές μέρες. Πάνω από το πηγάδι τοποθετούνταν το μαγγάνι για να διευκολύνει το κατέβασμα και ανέβασμα του κουβά. Σήμερα στις αυλές ορισμένων σπιτιών υπάρχουν πηγάδια που τώρα πια έχουν μόνο διακοσμητικό ρόλο.

Πεταλωτής - Αλμπάνης

Παλιά υπήρχαν πολλοί πεταλωτές αφού κάθε σπίτι είχε κι ένα ζώο για τις δουλειές του, μουλάρι ή γαϊδούρι. Τα εργαλεία του πεταλωτή ήταν τα πέταλα, το σφυρί, η τανάλια, το σατράτσι και τα καρφιά. Τα πέταλα ήταν σε διάφορα μεγέθη, από σίδερο και είχαν τρύπες γύρω-γύρω για να μπαίνουν τα καρφιά. Το πετάλωμα γινόταν για να μπορεί το ζώο να περπατάει στους κακοτράχαλους δρόμους χωρίς να πληγώνονται τα πόδια του. Οι πεταλωτές συχνά ήταν και σιδεράδες, ενώ κάποιοι ήταν και πρακτικοί κτηνίατροι.

Παλιατζής

... είναι ένα επάγγελμα που τείνει να εξαφανιστεί. Σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν πολύ λίγοι παλιατζήδες που με το τρίκυκλο μηχανάκι τους, το αγροτικό τους ή το φορτηγάκι τους γυρνάνε τις γειτονιές και φωνάζουν από το megáfono "ο παλιατζήηηηη... αγοράζω παλιά".

Αν οι άνθρωποι έχουν παλιές συσκευές και όχι μόνο, έρχεται για να τις πάρει.

Είναι ένα χρήσιμο επάγγελμα γιατί του δίνουμε τα παλιά μας πράγματα και χάρη σε αυτόν δεν είναι οι αυλές μας γεμάτες με παλιά και άχρηστα πράγματα.

Παγωτατζής ή Παγωτάς

... ήταν πλανόδιος πωλητής παγωτών και υπήρχε ως τη δεκαετία του 1970. Ήταν γραφικός με τη χαρακτηριστική άσπρη μπλούζα και καπέλο παρόμοιο με του μάγειρα. Το παγωτό που πουλούσε ήταν το παγωτό- χωνάκι. Σαν γεύση επικρατούσε το καϊμάκι. Χρησιμοποιούσε για τη δημιουργία, τη διατήρηση και τη μεταφορά του παγωτού τροχήλατη προθήκη με ψύξη, χειροκίνητη ή συνδυασμένη με τρίκυκλο ποδήλατο. Εμφανιζόταν προς το τέλος της άνοιξης, και το καλοκαίρι. Σήμερα τη θέση του πήραν οι καταψύκτες των περιπτέρων.

Παγοπώλης

... ως τη δεκαετία του 1970, πουλούσε τον πάγο περιφερόμενος στις γειτονιές, γιατί τότε δεν υπήρχαν ηλεκτρικά ψυγεία για τη συντήρηση των τροφίμων. Περιδιαβαίνοντας με το ειδικά διαμορφωμένο κάρο, την καρότσα ή το τρίκυκλό του γεμάτο παγοκολόνες που κατασκευάζονταν στα παγοποιεία, τροφοδοτούσε σπίτια αλλά και μαγαζιά. Ο παγοπώλης φορούσε γάντια και ποδιά και με ένα γάντζο- κοπίδι έπιανε τον πάγο, τον έκοβε και τον μετέφερε. Οι πάγοι τοποθετούνταν σε χτιστά ή ξύλινα ψυγεία, τις παγονιέρες.

Οργανοπαίχτης

...ήταν περιφερόμενοι μουσικοί, τουρκόγυφτοι στην πλειοψηφία τους, που με τον καιρό ενσωματώθηκαν στο κοινωνικό ιστό της περιοχής. Αποτελούσαν ομάδα 3-4 ατόμων, που περιφέρονταν σε γάμους και πανηγύρια. Η κομπανία τους, η ζυγιά όπως αποκαλούνταν, είχε δυο ζουρνάδες κι ένα νταούλι. Πολύ αργότερα προστέθηκαν άλλα όργανα, όπως κλαρίνο, βιολί, σαντούρι κλπ.

Το ρεπερτόριό τους περιλάμβανε πολλά τραγούδια τοπικά και Ρουμελιώτικα, χορευτικά και αργά (επιτραπέζια).

"Βαράτε βιολιτζήδες", ήταν η λαϊκή φράση.

Ντελάλης - Τελάλης

Η λέξη είναι μάλλον τούρκικη και σημαίνει «αυτός που ανακοινώνει τα μαντάτα», ο δημόσιος κήρυκας.

Οι ντελάληδες διαλαλούσαν στους κατοίκους των κωμοπόλεων και των χωριών τα νέα που έφταναν με τον τηλεγράφο ή τα εμπορεύματα που έφερναν στις πλατείες των χωριών οιπραματευτάδες.

Νερουλάς - Υδρονομέας - Νεροκόπος

Στην παλιά Αθήνα που δεν υπήρχαν βρύσες μέσα στα σπίτια, ο νερουλάς αναλάμβανε την τροφοδότηση τους με νερό. Υπήρχε συνήθως ένας νερουλάς σε κάθε γειτονιά και είχε σταθερή πελατεία.

Έκανε πολλά κοπιαστικά δρομολόγια και αμειβότανε περίπου 1 δεκάρα τον τενεκέ. Το επάγγελμα του νερουλά διατηρήθηκε μέχρι το 1930.

Μυλωνάς

Οι άνθρωποι μετέφεραν τα τσουβάλια τους με το καλαμπόκι ή το σιτάρι στο μύλο για άλεσμα. Αλευρόμυλοι υπήρχαν σε όλα τα χωριά, οι περισσότεροι ήταν υδρόμυλοι, δίπλα σε ποτάμια και ρέματα. Σήμερα λειτουργούν ελάχιστοι.

Ο μύλος ήταν συνήθως το σπίτι του μυλωνά. Ο αλεστικός μηχανισμός είχε δυο οριζόντιες κυλινδρικές μύλόπετρες. Το σιτάρι διοχετεύονταν ανάμεσά τους από μια τρύπα στο κέντρο της επάνω περιστρεφόμενης πέτρας. Με την κίνηση το σιτάρι συνθλίβονταν και μετατρέπονταν σε αλεύρι. Ο μυλωνάς κράταγε ένα μέρος από τα αλεστικά και σπάνια έπαιρνε χρήματα.

Μπαρμπέρης

Η ετυμολογία της λέξης προέρχεται από το γαλλικό *barbe* = «γένι», «μούσι».

Χειρωνακτικό επάγγελμα που έχει τις ρίζες του σε αυτό του μεσαιωνικού κουρέα, που διατηρούσε δημόσια λουτρά και περιποιούνταν πελάτες και ασθενείς. Ο μπαρμπέρης ήταν βοηθός του και ασχολούνταν κυρίως με το κόψιμο των μαλλιών και το ξύρισμα των πελατών. Ο κουρέας και ο μπαρμπέρης είχαν κυρίως ανδρική πελατεία.

Οι μπαρμπέρηδες πλήρωναν ενοίκιο στον κουρέα για να χρησιμοποιήσουν το μαγαζί. Από τον 16ο αι. και μετά, οι μπαρμπέρηδες απέκτησαν μια κάποια αυτονομία και ανταγωνίζονταν τους κουρείς. Εκτός από το ξύρισμα και το κούρεμα θεράπευαν κοψίματα, τρυπήματα, κατάγματα και άλλα ατυχήματα που τους απέδιδαν χρήματα..

Μπακάλης

Πνιγμένος στα ράφια ο μπακάλης πουλούσε όλα τα βασικά είδη και τρόφιμα χύμα και συχνά βερεσέ.

Συνήθως το μπακάλικο ήταν εμπορικό και καπηλειό.

Σήμερα με την επικράτηση των σούπερ μάρκετ τα μπακάλικά χάθηκαν, εκτός από λίγα που λειτουργούν ακόμα στα χωριά.

Μοδίστρα

...ασχολούνταν με τη γυναικεία ενδυμασία. Μια μοδίστρα είχε και μαθήτριες που την βοηθούσαν στο ράψιμο. Βασικό εργαλείο της ήταν η ραπτομηχανή. Οι πρώτες ραπτομηχανές ήταν χειροκίνητες, ενώ αργότερα κατασκευάστηκαν ποδοκίνητες. Χρησιμοποιούσε ψαλίδια, ξύλινο μέτρο (πήχης), κλωστές. Ακόμα χρησιμοποιούσε καρφίτσερό, τρίγωνο, μικρές βελόνες, κουβαρίστρες και δαχτυλήθρα. Σήμερα, έχει μειωθεί η δουλειά της μοδίστρας, λόγω της άνθισης της βιομηχανίας ενδυμάτων και της αύξηση των εμπορικών καταστημάτων.

Μανάβης

...από τους πιο συμπαθητικούς μικροπωλητές που υπάρχουν μέχρι σήμερα. πλανόδιος ή μη.

Το χειμώνα, τότε που δεν υπήρχαν θερμοκήπια και ψυγεία, ήταν λίγα τα φρούτα και τα ζαρζαβατικά. Όμως όταν άνοιζαν οι μπαξέδες με το έμπα της άνοιξης, γέμιζαν τα καλάθια του μανάβη με ντομάτες, κολοκυθάκια, μελιτζάνες, φρούτα κι ότι άλλο.

Οκάδες και δράμια τότε δίπλα στη ζυγαριά και το τεφτεράκι για τα βερσεδέδια.

Λούστρος ή Λουστραδόρος

...ήταν ο πλανόδιος που γυάλιζε παπούτσια περαστικών. Διέθετε ένα καρεκλάκι και ένα κασελάκι με βερνίκια και βούρτσες. Το κασελάκι είχε ένα μακρύ λουρί για να μεταφέρεται στον ώμο.

Σε αρκετές περιπτώσεις οι λούστροι ήταν παιδιά ή έφηβοι. Στη δεκαετία του '50 και του '60 το επάγγελμα του λούστρου ανθούσε σε δημόσιους χώρους και στα πολυσύχναστα στέκια. Συνήθως ο λούστρος είχε συγκεκριμένο χώρο που εργάζονταν.

Ο πελάτης άπλωνε το πόδι του στην μπρούτζινη βάση. Μερικοί λούστροι έκαναν επίδειξη δεξιότητας προσφέροντας θέαμα στο κοινό, πετώντας τις βούρτσες στον αέρα σαν ζογκλέρ.

Καρεκλάς

...χρησιμοποιούσε ξύλα από διάφορα δέντρα, τα έκοβε στις επιθυμητές διαστάσεις που ήθελαν οι καρέκλες και με διάφορα εργαλεία τις τελειοποιούσε. Στα παλιά τα χρόνια το κάθισμα της καρέκλας, το έφτιαχναν από σχοινιά ή ειδικά καλάμια.

Οι καρεκλάδες εκτός από το να φτιάχνουν καρέκλες, επισκεύαζαν τις παλιές και χαλασμένες καρέκλες.

Καρεκλάς «επί το έργον», Έτος 1937
(ΑΡΧΕΙΟ: Βασ. Κοιμιστή - Χαλάστρα - Θεσσαλονίκη)

Καρβουνιάρης

...παρασκεύαζε και πουλούσε κάρβουνα.

Ο τόπος εργασίας του ήταν το καμίνι όπου έκαιγε χοντρά ξύλα από τα οποία προέκυπτε το κάρβουνο. Στη συνέχεια, το φόρτωνε στην άμαξα και γύριζε από τόπο σε τόπο για να το πουλήσει. Οι άνθρωποι το χρησιμοποιούσαν για διάφορες δουλειές στην καθημερινή τους ζωή. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούσε ήταν το φτυάρι, το καρότσι, τα τσουβάλια και ο σπάγκος με τον οποίο έραβαν τα τσουβάλια.

Καραγκιοζοπαίχτης

... ήταν πάντα άντρας.

Κινούσε με νήμα ή με τα μπαστούνια τις χάρτινες ή δερμάτινες φιγούρες πίσω από ένα λευκό πανί. Υπήρχε μια φωτεινή πηγή από πίσω του. Οι θεατές έβλεπαν μόνο τη σκιά των φιγούρων. Αναλάμβαναν να διασκεδάσουν τον κόσμο στις γιορτές και στα πανηγύρια. Ο "μπερντέ" ήταν η αφορμή για τον καραγκιοζοπαίκτη για να μιλά για τις περιπέτειες του Έλληνα μέσα από τις ιστορίες του καραγκιόζη. Το επάγγελμα αυτό έχει σχεδόν εξαφανιστεί.

Καπελού

.. έφτιαχνε τα καπέλα για τις κυρίες της εποχής, μια και ήταν της μόδας. Τα υλικά κατασκευής ήταν σε κάποιο βαθμό εισαγόμενα, αλλά αρκετά υφάσματα προέρχονταν από εμπορικά κέντρα της Αθήνας.

Τα καλοκαιρινά καπέλα ήταν συνήθως ψάθινα με υφασμάτινα ή ψεύτικα λουλούδια. Αντίθετα, τα χειμωνιάτικα ήταν πιο επίσημα και κατασκευάζονταν από ακριβά υφάσματα. Τα διακοσμούσαν με κορδέλες και τούλια.

Σήμερα, υπάρχουν οι μεγάλες εταιρείες που παράγουν μαζικά καπέλα και διάφορα άλλα αξεσουάρ.

Κανατάς

Στην κανάτα φύλαγαν το νερό για να παραμένει δροσερό, αφού δεν υπήρχαν ψυγεία. Αλλά ούτε και βρύσες υπήρχαν στα σπίτια και αναγκαζόταν ο κόσμος να προμηθεύετο το νερό από κάποια υπαίθρια βρύση-πηγή της γειτονιάς.

Για την κατασκευή της κανάτας χρησιμοποιούσαν κοκκινόχρωμα που το κοσκίνιζαν για να φύγει η άμμος και τα άλλα άχρηστα υλικά. Το καθαρό χώμα το έκαναν πηλό και το έπλαθαν σε διάφορα σχήματα. Έφτιαχναν με αυτόν κανάτες, λαγήνια (δοχεία για νερό), τσουκάλια, γλάστρες, πιάτα κ.α. Έπειτα, έδεναν το ένα με το άλλο με σχοινί, ή τα έβαζαν σε κοφίνια, τα φόρτωναν στο ζώο τους και γύριζαν τις γειτονιές και τα χωριά.

Καλαθοποιός - Κοφινάς

Επειδή χρειάζονταν καλάθια για το μάζεμα της ελιάς, του καπνού αλλά και για τη μεταφορά των προϊόντων τους υπήρχαν οι καλαθάδες που έφτιαχναν καλάθια από καλάμια. Βέβαια πολλοί τα έφτιαχναν και μόνοι τους στα σπίτια τους και δεν αγόραζαν από τους καλαθάδες.

Οι καλαθάδες έπαιρναν καλάμια που τα μάζευαν από τις όχθες των ποταμών και των βάλτων και τα έκοβαν κατά μήκος με ειδικά μαχαίρια. Τις λουρίδες αυτές από τα καλάμια τις έπλεκαν κι έφτιαχναν καλάθια και πανέρια σε διάφορα μεγέθη.

Ζευγάς - Ζευγολάτης

...αναλάμβαναν το όργωμα, τη σπορά και τη συγκομιδή των χωραφιών. Όργωναν με το ξύλινο αλέτρι που το έσερναν δύο βόδια ή μουλάρια. Κάποιες φορές, εκτός από τα δικά τους χωράφια, όργωναν κι έσερναν και τα χωράφια άλλων κατοίκων και αμείβονταν επιπλέον, επειδή διέθεταν την τέχνη τους αλλά και τη "συρμαγιά" (δηλ. τα βόδια και το αλέτρι). Σήμερα, το όργωμα γίνεται πια με μηχανικά μέσα.

Εφημεριδοπώλης

...παραλάμβανε τις εφημερίδες από τα Πρακτορεία Διανομής Τύπου και προωθούσε την καθημερινή κυκλοφορία του ελληνικού τύπου περπατώντας στους κεντρικούς δρόμους της πόλης του. Τις πουλούσε στους περαστικούς ή τις άφηνε στην είσοδο των σπιτιών των μόνιμων πελατών του.

Ο εφημεριδοπώλης των αρχών του 20ού αι. διαλαλούσε τηπραμάτεια του: το «Σκριπ», το «Άστυ», την «Ακρόπολη» και πολλές φορές ενημέρωνε για τα μεγάλα γεγονότα. Ήταν μία από τις χαρακτηριστικές φιγούρες της γειτονιάς.

Γυρολόγος -Πραματευτής

...έφερνε παλιά στα χωριά, φορτωμένος ή με το ζώο, ότι μπορούσε να φανταστεί κανείς : υφάσματα με τον πήχη, πουκάμισα, κάλτσες, κλωστές, εσώρουχα, κουμπιά, λάστιχο, κουβαρίστρες, τσατσάρες, χτένια, βαφές και πολλά άλλα ακόμα.

Η πληρωμή γίνονταν συνήθως σε είδος.

Γανωτής - Γανωτζής - Γανωματής

...ήταν συνήθως πλανόδιοι τεχνίτες που αναλάμβαναν το γαλβανισμό και το στίλβωμα των χάλκινων οικιακών σκευών, όπως τα ταψιά, τα καζάνια, τα κουτάλια, τα πιρούνια κλπ.

Η λέξη γανωτής προέρχεται από το ρήμα ΓΑΝΩΝΩ και μάλιστα από το αρχαίο ρήμα ΓΑΝΩ = δίνω λάμψη...

Στο τέλος το σκούπιζαν με καθαρό βαμβάκι για να γυαλίσει.

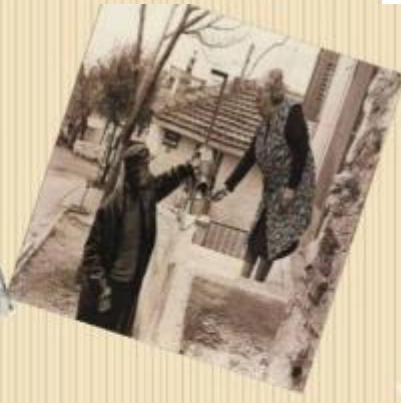

Γαλατάς

...ήταν επάγγελμα πλανόδιου μικροπωλητή που διατηρήθηκε μέχρι τα μέσα περίπου του 20^{ου} αι.

Ο γαλατάς εργαζόταν στις πόλεις και όχι στα χωριά, καθώς εκεί υπήρχε η δυνατότητα, εξ ανάγκης, για άμεση πώληση φρέσκου γάλακτος. Ο γαλατάς αναλάμβανε τη διάθεση του γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων στα σπίτια.

Το μεταφορικό του μέσο ήταν ένας γάιδαρος ή μουλάρι, μερικές φορές ρυμουλκούσαν και ανοικτή ή κλειστή ελαφριά άμαξα και αργότερα το ποδήλατο ή μηχανοκίνητο δίκτροχο.

Βυρσοδέψης - Ταμπάκης

...ειδικός στην κατεργασία των δερμάτων. Έφτιαχνε τα ρούχα, τα παπούτσια, τα στρωσίδια, με το μαλλί ύφαινε επίσης ρούχα, στρωσίδια και άλλο απαραίτητο εξοπλισμό. Τα δέρματα που χρησιμοποιούσε ήταν του βοδιού, της αγελάδας, του βουβαλιού, του αλόγου, των γουρουνιών, των αιγοπροβάτων.

Τα δέρματα των χοίρων και των αγελάδων τα προόριζαν για τσαρούχια, σόλες και πάτους παπουτσιών. Τα πρόβεια τα χρησιμοποιούσαν για τα γιλέκα, τις φόδρες παπουτσιών και τα σαμάρια.

Η δουλειά του ήταν δύσκολη και ανθυγιεινή. Ανυπόφορη ήταν η μυρωδιά του παλιού και σάπιου δέρματος. Η καλύτερη εποχή για την αγορά δέρματος ήταν ο Οκτώβριος. Αν άρχιζαν οι βροχές τα δέρματα δεν στέγνωναν. Το καλοκαίρι γύριζε στα χωριά και παζάρευε τα δέρματα. Όταν τα μάζευε, άρχιζε την επεξεργασία τους.

Βαρελάς

...ειδικός στην κατασκευή βαρελόσχημων και σκαφοειδών σκευών, από ξύλο καστανιάς ή δρυός.

Το ξύλο περνούσε από ειδική επεξεργασία και μετά το έκοβαν σε λεπτές σανίδες, που βρέχανε για να παίρνουν εύκολα την κατάλληλη κλίση. Κατόπιν, περνούσαν τα στεφάνια, τα χτυπούσαν με το ματσακόνι για να σφίξουν καλά και μετά τοποθετούσαν τους δυο επίπεδους πυθμένες.

Οι βαρελάδες κάθε Σεπτέβρη και μετά τον τρύγο, έπιαναν δουλειά γιατί τα παλιά βαρέλια θα γέμιζαν με τον νέο μούστο και έπρεπε να τα συντηρήσουν και πάλι.

Αχθοφόρος- Χαμάλης - Θεληματάρης

...έκανε παλιά τις μεταφορές των φορτίων, των αποσκευών από τους σταθμούς λεωφορείων ή τρένων ή πραγμάτων από την αγορά στα σπίτια.

Έβαζε τα πράγματα στην πλάτη του ή σε καρότσι που έσερνε ο ίδιος.

Αμαξάς - Καροτσέρης

Χρησιμοποιούσε ένα τετράτροχο αμάξι, που το έσερναν άλογα και μετέφεραν ανθρώπους.

Στο χέρι κρατούσε το καμουτσίκι και στο κεφάλι φορούσε μια τραγιάσκα.

Με τη σούστα, δίτροχο αμάξι, έκαναν βόλτες οι ρομαντικοί της εποχής.

Αρκουδιάρης

...ήταν ο τσιγγάνος
εκείνος που στα
παλαιότερα χρόνια
περιήγαγε αρκούδα σε
υπαίθριες
παρουσιάσεις -
επιδείξεις και με αυτό
τον τρόπο
χρηματιζόταν.

Ακονιστής - Τροχιστής

...ο πλανόδιος
γυρολόγος, που έχει ως
επάγγελμα το
ακόνισμα διάφορων
οργάνων.

Διαλαλούσε :

« Ο ακονιστής,
μαχαίρια, ψαλίδια
ακονίζω, ο
ακονιστήήής! ».

Αγωγιάτης - Κυρατζής - Κερατζής

Οι "αγωγιάτες", είναι οι "πρόδρομοι" των αυτοκινητιστών.

Πραγματοποιούσαν επί πληρωμή ιδιωτικές μεταφορές εμπορευμάτων, κρασιών (σε χασκιά), διακινούσαν ταξιδιώτες, ιδιώτες, γιατρούς για επίσκεψη σε ασθενείς, κρατικούς λειτουργούς για την εκτέλεση υπηρεσίας.

Κυρίως μετέφεραν δημητριακά (σιτάρι, καλαμπόκι) ή όσπρια ή πατάτες ή κρέας για τον ανεφοδιασμό των κατοίκων. Επίσης, μετέφεραν και επισκέπτες στις απομακρυσμένες γειτονιές.

Η αμοιβή του "αγωγιάτη" ήταν σχετικά καλή, όμως η δουλειά ήταν δύσκολη και εξαντλητική.

Αγγειοπλάστης - Κεραμοποιός

...το εξασκούσαν σε περιοχές, όπου υπήρχε κατάλληλο χώμα και όπου είχε αναπτυχθεί η σπουδαία παράδοση στη δημιουργία αγγειοπλαστικών αντικειμένων. Έτσι, κατασκεύαζαν όλα τα μολυβικά μαγειρικά σκεύη και πιατικά, κούπες με και χωρίς χερούλι, κανάτια, διάφορα μικροσκεύη, όπως θυμιατήρια κ.α.

Στα έργα τους ακόμα συγκαταλέγονται σταμνιά που μετέφεραν νερό, πιθάρια διαφόρων μεγεθών για λάδι, κρασί και ψωμί, κολυμβήθρες, καπνοδόχοι κ.α.

